

Kommunstyrelsens ordförande
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2023-09-20

Diarienummer:
KSN-2023-01606

Folkomröstning inför revideringen av Uppsala kommuns översiktsplan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** hålla en folkomröstning som ett led i revideringen av kommunens översiktsplan,
2. **att** dag för folkomröstningen ska vara den 9 juni 2024 samtidigt med Europaparlamentsvalet,
3. **att** frågan att ta ställning till i folkomröstningen ska vara

”Ska Uppsala kommun i översiktsplanen lätta på bebyggelseutvecklingen i Uppsala stad genom att planera för fler bostäder i tätorterna längs tågspåren Ostkustbanan (Storvreta, Vattholma och Skyttorp) och Dalabanan (Vänge och Järlåsa)”.

4. **att** svarsalternativen i folkomröstningen vara ”JA”, ”NEJ” och ”BLANK RÖSTSEDEL”,
5. **att** röstsedlarna ska vara blå och ha ett svarsalternativ förtryckt tillsammans med frågan,
6. **att** fastställa valnämndens förslag om antal röstsedlar, huruvida röstning kan ske på annat sätt än genom personlig inställelse i omröstningslokalen samt när röstsammanräkningen senast skall vara avslutad i enlighet med ärendets bilaga 1,
7. **att** folkomröstningens omröstningsdistrikt och omröstningslokaler ska sammanfalla med valdistrikt och vallokaler i Europaparlamentsvalet,
8. **att** folkomröstningen inriktningsvis ska genomföras i linje med de bestämmelser som gäller för Europaparlamentsvalet, samt
9. **att** valnämnden bemyndigas att fatta beslut om särskilda föreskrifter och anvisningar för folkomröstningens genomförande.

Ärendet

Den 31 maj 2023 § 107 beslutade kommunstyrelsen att som ett led i beredningen av översiktsplanens revidering uppdra till kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen att ta fram de förslag till beslut, dels från kommunstyrelsen och dels från valnämnden, som ska fattas av kommunfullmäktige enligt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar.

Kommunfullmäktige föreslås i ärendet fatta de beslut som krävs enligt lagen för att hålla en folkomröstning som ett led i revideringen av kommunens översiktsplan i samband med Europaparlamentsvalet den 9 juni 2024.

Beredning

Valnämnden har berett frågorna om röstsedlarnas antal, innehåll och utseende, huruvida röstning kan ske på annat sätt än genom personlig inställelse i omröstningslokalen samt när röstsammanräkningen senast skall vara avslutad vid sammanträde den 30 augusti 2023 § 18 och föreslagit kommunfullmäktige besluta i enlighet med förslag i protokollsutdrag som återges i ärendets bilaga 1.

Föredragning

Kommunstyrelsen gav i beslutet i maj inriktningen att folkomröstningen skulle användas för att inhämta synpunkter som ett led i beredningen av översiktsplanens revidering och att omröstningen skulle hållas samtidigt som Europaparlamentsvalet 2024.

Folkomröstningen föreslås därför genomföras i samband med Europaparlamentsvalet den 9 juni 2024. Dagen för folkomröstningen ska enligt lagen om kommunala folkomröstningar beslutas efter samråd med den centrala valmyndigheten, vilket skett som en del i ärendets beredning.

Den fråga som föreslås ställas i folkomröstningen är: ”Ska Uppsala kommun i översiktsplanen lätta på bebyggelseutvecklingen i Uppsala stad genom att planera för fler bostäder i tätorterna längs tågspåren Ostkustbanan (Storvreta, Vattholma och Skyttorp) och Dalabanan (Vänge och Järlåsa)” De svarsalternativ som ska ges i omröstningen är ”JA”, ”NEJ” och ”BLANK RÖSTSEDEL”.

Beroende på hur bebyggelsen planeras och fördelas i kommunen uppstår ett antal effekter som påverkar utvecklingen av både kommunen som helhet och lokalt. Exempel på sådana effekter är; var det byggs ut kommunalt vatten och avlopp, hur skolförsörjningen klaras, tillgång till grönområden samt vilka intäkter och kostnader som följer av den planerade utvecklingen. Olika utvecklingsscenarier ger kort sagt stora skillnader på kommunens ekonomi och utvecklingskraft. Det är av denna anledning en intressant fråga att genomföra en rådgivande folkomröstning om.

Folkomröstningen är rådgivande i frågan om hur bebyggelseutvecklingen ska planeras i kommunen, något som sedan ska beslutas i samband med revideringen av den kommunövergripande översiktsplanen. Jämte folkomröstningen sker ett antal dialoginsatser för att inhämta kunskap om lokala förutsättningar och behov. Den reviderade översiktsplanen förväntas antas innan utgången av 2028.

Inför folkomröstningen kommer ett kunskapsunderlag utarbetas så att ett informerat och väl övervägt val från den enskilde kan göras i frågan. Underlaget kommer att

beskriva utgångspunkterna för frågeställningen, vilka förutsättningar som gäller samt vad en JA-, respektive NEJ-röst medför för effekter.

Enligt lagen om kommunala folkomröstningar 2 § ska fullmäktige i anslutning till ett beslut att hålla en folkomröstning besluta om

1. dag för omröstningen,
2. omröstningsdistrikt och omröstningslokaler,
3. den fråga och de svarsalternativ som skall ställas till de röstberättigade,
4. röstsedlarnas antal, innehåll och utseende,
5. huruvida röstning kan ske på annat sätt än genom personlig inställelse i omröstningslokalen, samt
6. när röstsammanräkningen senast skall vara avslutad.

Valnämnden har föreslagit att röstsedlarna i folkomröstningen ska vara blå för att tydligt avvika från valsedlarna i Europaparlamentsvalet. Röstsedlarna ska vara i formatet A6 och i övrigt ha förutsättningar att rymmas i de valkuvert som används vid de allmänna valen.

Valnämnden har även berett frågorna om röstsedlarnas antal, huruvida röstning kan ske på annat sätt än genom personlig inställelse i omröstningslokalen, när röstsammanräkningen senast ska vara avslutad samt vilka omröstningsdistrikt och omröstningslokaler som ska användas i valet.

Att ha röstsedlar med den aktuella frågan tillsammans med ett förtryckt svarsalternativ bedöms vara det mest tillgängliga och den tydligaste ordningen sett ur de röstberättigades perspektiv samtidigt som det bör förenkla sammanräkningen.

Valnämnden har föreslagit att röstsedlarnas antal ska vara 400 000 förtryckta röstsedlar per svarsalternativ, vilket ger sammanlagt 1 200 000 röstsedlar. Antalet röstsedlar per svarsalternativ bör hållas högt i förhållande till antalet röstberättigade för att upprätthålla en god tillgång på röstsedlar och en nödvändig redundans i systemet.

De röstberättigade i folkomröstningen är de som också är röstberättigade i ett val till kommunfullmäktige. Dessa bedöms vara 190 000 år 2024 beräknat utifrån kommunens befolkningsprognos. Det är fler än i Europaparlamentsvalet där antalet röstberättigade bedöms kunna vara ungefär 180 000 vid valet 2024.

När folkomröstningen hålls samtidigt med ett allmänt val kan det samordnas med det allmänna valet. Valnämnden föreslår med utgångspunkt i detta att det ska vara möjligt att förtidsrösta lokalt och att budröstning ska tillåtas i folkomröstningen. De ambulerande röstmottagare som utses för att ta emot röster från personer som inte kan ta sig till en omröstningslokal i Europaparlamentsvalet ska också kunna ta emot röster i folkomröstningen.

Valnämnden föreslår kommunfullmäktige att folkomröstningens röstsammanräkning senast ska vara avslutad 10 dagar efter valet, onsdagen den 19 juni klockan 17.00. Beslutet om när röstsammanräkningen senast ska vara avslutad behöver fattas med viss marginal eftersom kommunen själv är ansvarig för att räkna rösterna i folkomröstningen till skillnad från i allmänna val där länsstyrelsen bär ansvaret.

Enligt lagen om kommunala folkomröstningar ska omröstningsdistrikt och valdistrikt sammanfalla om en folkomröstning hålls samtidigt med ett allmänt val. Av detta följer att de valdistrikt som gäller för Europaparlamentsvalet och de vallokaler som hör till distrikten också kommer att gälla för folkomröstningen.

För att skapa tydlighet kring folkomröstningens genomförande föreslås den i övrigt genomföras i linje med och följa de tillämpliga bestämmelser som gäller för allmänna val och Europaparlamentsval i vallagen, exempelvis vad gäller omröstningslokalernas öppethållande. Om valnämnden fattar särskilda beslut kring Europaparlamentsvalets genomförande, exempelvis förhållningsregler för politiska aktiviteter anslutning till omröstningslokalerna bör de också gälla för folkomröstningen. Valnämnden bemyndigas att vid behov fatta beslut om särskilda föreskrifter för folkomröstningen.

Ekonomiska konsekvenser

Att genomföra av folkomröstningen i samband med Europaparlamentsvalet bedöms innebära en ökad kostnad om 600 000 kronor för valnämnden som enligt lag ansvarar för folkomröstningens genomförande. Genom samordningen med Europaparlamentsvalet ges vissa logistiska fördelar som gör att kostnaden för att genomföra folkomröstningen inte blir lika betydande som om den skulle hållits separat.

Kommunen ansvarar emellertid för exempelvis informationsinsatser, framställning av valmaterial kopplat till folkomröstningen och för personal och lokaler som behövs för röstsammanräkningen vilket innebär kostnader utöver de som allmänna val medför. Omkring 200 000 kronor av den sammanlagda kostnaden om 600 000 kronor beräknas behövas för extra kommunikationsinsatser i folkomröstningen. Delar av informationsinsatserna hade dock genomförts ändå i samband med framtagandet av den nya översiktsplanen, även om en folkomröstning inte hade genomförts.

Folkomröstningen kommer att ta resurser i kommunens organisation i anspråk och har därigenom en påverkan på ordinarie verksamhet inom kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen.

Kostnaden ska beaktas i budget för valnämnden i Mål och budget för år 2024.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 20 september 2023
- Bilaga 1, protokollsutdrag från valnämnden 30 augusti 2023 § 18

Kommunstyrelsen

Erik Pelling
Ordförande

§ 18

Genomförande av folkomröstning

VLN-2023-00019

Beslut

Valnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** folkomröstningens omröstningsdistrikt och omröstningslokaler ska sammanfalla med valdistrikt och vallokaler i Europaparlamentsvalet år 2024,
2. **att** röstsedlarna i folkomröstningen ska vara blå,
3. **att** röstsedlarna i folkomröstningen sammanlagt ska vara 1 200 000 i antal,
4. **att** det ska vara möjligt att förtidsrösta inom Uppsala kommun i folkomröstningen,
5. **att** budröstning ska tillåtas i folkomröstningen,
6. **att** ambulerande röstmottagare ska utses för att ta emot röster från personer i Uppsala kommun som inte kan ta sig till en omröstningslokal i folkomröstningen, samt
7. **att** folkomröstningens röstsammanräkning senast ska vara avslutad onsdagen den 19 juni klockan 17.00.

Valnämnden beslutar

1. **att** beslutet ska justeras omedelbart.

Sammanfattning

Den 31 maj 2023 § 107 beslutade kommunstyrelsen att som ett led i beredningen av översiktsplanens revidering uppdra till kommunledningskontoret och stadsbyggnadsförvaltningen att ta fram de förslag till beslut, dels från kommunstyrelsen och dels från valnämnden, som ska fattas av kommunfullmäktige enligt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar.

I det föreliggande ärendet föreslår valnämnden kommunfullmäktige ett antal beslut i frågor som enligt kommunstyrelsens beslut ska beredas i valnämnden.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 23 augusti 2023

Valnämnden
Protokoll

Datum:
2023-08-30

Yrkande

Ulrik Wärensberg (S) och Ingemar Virsén (KD) yrkar bifall till liggande förslag.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om det är nämndens mening att besluta i enlighet med liggande förslag och finner att nämnden beslutar så.